

INDEKS “GRADOVI ZA JEDNAKOST”

NAGRADE ZA OSOBITO ISTAKNUTU PRAKSU U PODRUČJU JEDNAKOSTI

GRAD PAZIN: PROGRAM AKTIVNOG UKLJUČIVANJA GRAĐANA U PROCES DONOŠENJA GRADSKOG PRORAČUNA – PAZI(N)!PRORAČUN

Ideja participativnog ili sudioničkog proračuna u Pazinu započela je kao projekt „Pazi(n), proračun!“¹ koji je pokrenut tijekom 2014. godine, a financirala ga je Europska unija i provodila udruga Gong u partnerstvu s Gradom Pazinom i Društvom „Naša djeca“ Pazin. Cilj projekta bio je uspostaviti model za aktivnije uključivanje građana i javnosti u proračunski proces.

Projektom definirani postupak otad se ponavlja svake godine: prethodno upućeni građani i građanke mogu Gradu Pazinu slati svoje prijedloge malih komunalnih akcija nakon čega gradske službe analiziraju zaprimljene prijedloge kako bi sve bilo spremno za javne rasprave u mjesnim odborima na kojima građani mogu raspravljati o svim pitanjima i problemima na području svojeg mjesnog odbora te potom glasati o ostvarenju najpotrebnijih malih komunalnih akcija.

Nakon prvog čitanja proračuna na sjednici Gradskog vijeća Grada Pazina održava se i završna javna rasprava na kojoj se građanima predstavlja prijedlog proračuna za sljedeću godinu s naglaskom na rezultate projekta „Pazi(n), proračun!“, tj. izglasane komunalne akcije. Od početka provedbe projekta (2014. – 2017.) građani su predložili ukupno 495 komunalnih akcija, a u javnim je raspravama sudjelovalo 737 građana koji su glasanjem o pristiglim prijedlozima odabrali 124 male komunalne akcije ukupne vrijednosti 1.705.000,00 kn. Treba napomenuti da je na zahtjev građana u trećoj godini primjene ovog modela dostupan iznos bio uvećan.

Osim što građanima omogućuju izravno odlučivanje o načinu korištenja određenim iznosom proračunskog novca, javne rasprave približavaju građanima rad gradske uprave i njihovih zaposlenika, olakšavajući iznošenje problema i zahtjeva te očekivanja od gradske vlasti. S druge strane, ovaj proces daje priliku gradskoj upravi da informira građane o drugim planovima, aktualnostima i temama te da o njima zajedno rasprave.

U okviru projekta razvijena je i mrežna aplikacija otvorenog koda s prikazom elemenata sudioničkog i transparentnog donošenja proračuna, kao i moderirani javni forum za raspravu na internetu (www.ipazin.net/forum).

<http://proracun.pazin.hr/>

GRAD RIJEKA: PROGRAM UVOĐENJA GRAĐANSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA

Grad Rijeka tijekom školske godine 2016./2017. započeo je s eksperimentalnim programom uvođenja predmeta Građanski odgoj i obrazovanje² u sustav osnovnog školstva, koji je danas dostupan u gotovo svim riječkim školama. Povod za uvođenje predmeta bili su rezultati nacionalnih istraživanja koji su upozorili na nedostatno uključivanje mladih u zajednicu i nisku razinu političke informiranosti mladih u Republici Hrvatskoj, ali i istraživanje Grada Rijeke koje je upozorilo na isti trend. Stoga je gradska vlast ocijenila da je uvođenje ovog predmeta najbolji odgovor na ova dva izazova.

Grad je koordinirao uvođenje Građanskog odgoja i obrazovanja te je osigurao potrebna financijska sredstva za njegovu provedbu. Prva faza uključivala je pisanje programa i smjernica provođenja za nastavnike te pripremu priručnika za učenike u čijoj su izradi sudjelovali predstavnici škola, sveučilišta, civilnog sektora i lokalne samouprave, ali i stručnjaci s dugogodišnjim iskustvom u području građanskog obrazovanja. Treba naglasiti da je uključenost i dostupnost svih materijala osigurana potpuno besplatno te su svi dokumenti prevedeni i na talijanski jezik zbog četiri škole koje nastavu izvode na tom jeziku.

U prvoj godini izvođenja predmet je eksperimentalno uveden u šest škola kao izvannastavna aktivnost, a danas ga mogu pohađati svi učenici od petog do osmog razreda. Vrednovanje eksperimentalne godine provedbe Građanskog odgoja i obrazovanja pokazalo je da su učenici koji su pohađali ovu nastavu imali dvostruko bolje stajalište o izlasku na izbore i bili dvostruko skloniji razgovarati o politici s prijateljima i odraslima, a znatno su unaprijedili znanje o svojim pravima kao potrošača i o planiranju trošenja ušteđenog novca. Učenici su iznimno pozitivno ocijenili program i zalagali se za njegovo proširenje.

Slijedeći primjer Rijeke, jedanaest drugih lokalnih jedinica također je uvelo Građanski odgoj i obrazovanje: Sisak, Istarska županija, Pula, Rovinj, Poreč, Pazin, Umag, Labin, Opatija, Osijek i Primorsko-goranska županija, a u najavi je i uvođenje programa u Čakovcu i Lepoglavi. Grad Rijeka naglašava važnost ovog programa za razvoj zajednice te besplatno nudi savjetovanja drugim gradovima koji se odluče za primjenu programa.

INDEKS „GRADOVI ZA JEDNAKOST“

---

² Grad Rijeka, „Građanski odgoj i obrazovanje“, <https://www.rijeka.hr/teme-za-gradane/odgoj-i-obrazovanje/osnovne-skole/programi-i-projekti-u-osnovnim-skolama/gradanski-odgoj-obrazovanje/>.